

za okres 1.IV – 30.VI.1964 r.

8 czerwca zmarł w Warszawie w wieku 58 lat mgr Tadeusz Zyglar, profesor i b. dziekan Wydziału Choreografii PWST, wykładowca Akademii Wychowania Fizycznego, b. naczelnik Wydziału w Min. Oświaty, długoletni pedagog, współorganizator tajnego nauczania w okresie okupacji, b. poseł do KRN i członek CKW PPS.

Tadeusz Zyglar był wielkim miłośnikiem kultury ludowej, szczególnie interesował się tańcem ludowym i sposobami jego notacji. Należał do grona najbardziej aktywnych działaczy Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego, w latach 1948–1949 kierował Instytutem Badania Sztuki Ludowej, a po wcieleniu go do Państwowego Instytutu Sztuki — Sekcją Badania Sztuki Ludowej. W tym czasie redagował przez rok „Polską Sztukę Ludową”. Zmarły był kilkakrotnie odznaczany za swą działalność zawodową i społeczną.

Konferencje, zjazdy

Z inicjatywy działającego od trzech lat w Cieszynie Klubu Propozycji zorganizowano spotkanie twórców ludowych regionu cieszyńskiego. W wyniku spotkania postanowiono urządzić wystawy prac twórców ludowych w Ustroniu i w Cieszynie. Zarząd Powiatowy ZMW będzie organizował spotkania twórców ludowych w kołach ZMW, a Muzeum Cieszyńskie podjęło się prowadzenia kartoteki twórców regionalnych.

W Lublinie odbyła się 24 kwietnia wspólna narada Komisji Kultury KW PZPR i WK ZSL poświęcona problemom twórczości ludowej. Postanowiono zwołać w czerwcu w Nałęczowie ogólnopolski zjazd pisarzy i poetów ludowych i poczynić przygotowania do powołania związku twórców ludowych współpracujących ze sobą województw: lubelskiego, rzeszowskiego, kieleckiego i białostockiego.

Działalność muzeów

Na Zamku Liwskim w Pułtusku otwarto 29 czerwca Muzeum zorganizowane z inicjatywy Pułtuskiego Towarzystwa Kulturalnego przy pomocy Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Muzeum Archeologicznego w Warszawie, Min. Kultury i Sztuki oraz CPLiA. Ekspozycja muzealna obejmuje historię miasta, historię kultury śródtkowego Mazowsza oraz sztukę ludową tzw. Zielonych Kurpi.

Muzeum Kultury i Sztuki Ludowej w Warszawie zorganizowało

trzynasty rejs barki muzealnej, na której w okresie od czerwca do października br. czynna była wystawa: Sztuka Podhala.

W miesiącach maju i czerwcu Muzeum Kujawskie we Włocławku urządziło w miasteczkach Chodecz i Przedecz wystawę pt. „Współczesna sztuka ludowa na Kujawach”. Na wystawie zaprezentowano rzeźbę, hafty, wyroby ze słomy (pająki, koszyczki), plecionki z korzeni i rogoży, malowanki na papierze, malowany fajans włocławski oraz model wnętrza izby kujawskiej, ze zbiorów własnych Muzeum.

Wystawa spotkała się z żywym zainteresowaniem nauczycielstwa, młodzieży szkolnej i dorosłych. Najciekawszym obiektem dla wszystkich zwiedzających było jak zawsze miniaturowe wnętrze izby kujawskiej. Równocześnie z ekspozycją wystawy wygłaszano prelekcje na temat współczesnej twórczości artystycznej wsi kujawskiej. Prelekcji wysłuchało w Chodczu 595 osób, w Przedczu 214 osób. Wystawę zwiedziło w Chodczu 940 osób, w Przedczu 914.

Z inicjatywy Muzeum Kujawskiego we Włocławku, w porozumieniu z Wydziałem Oświaty PMRN, zorganizowano na Kujawach szkolny obóz wędrowny o charakterze krajoznawczo-etnograficznym. Rozmowy uczestniczek obozu z mieszkańcami wsi przyniosły ciekawe rezultaty. Odkryto nowych twórców, zanotowano wiadomości o malarstwie ściennym, o malowaniu na papierze, o wysypywaniu piaskiem wzorów roślinnych na podwórkach i w chałupach, w miejscowościach pod tym względem dotychczas nie znanych, o wyrobie pająków ze szczyliny itp. Wiadomości te w postaci notatek przekazano do Muzeum Kujawskiego, gdzie zostaną odpowiednio wykorzystane. Instruktorką obozu była asystentka Muzeum, mgr Zenobia Pietrzykowska (inf. Muz. Kujawskiego).

Konkursy i wystawy

W ramach obchodów 20-lecia Polski Ludowej Prezydium Wojewódzkich Rad Narodowych zorganizowały w szeregu województw i powiatów konkursy sztuki ludowej. Ekspozyty zakwalifikowane przez jury konkursowe pokazane będą na specjalnych wystawach.

W kwietniu rozstrzygnięty został w powiatach Wieluń i Sieradz pierwszy etap wojewódzkiego konkursu sztuki ludowej (por. „Kronika” w poprzednim numerze). Z pow. Sieradz uczestniczyło w konkursie 28

twórców ludowych, w tym 7 po raz pierwszy. Przyznano ogółem 24 wyróżnienia artystom, których prace zakwalifikowano na konkurs wojewódzki. Pierwszą nagrodę otrzymała Jadwiga Grała z Burzenina za rzeźbę ceramiczną, drugą Czesław Czekalik ze Stoczków za ptaszki drewniane.

19 kwietnia otwarto w Muzeum w Sieradzu wystawę pokonkursową.

3 kwietnia komisja konkursowa dokonała oceny prac nadesłanych z terenu do Muzeum Ziemi Wieluńskiej. Zakwalifikowano na wystawę wojewódzką rzeźby Adama Kolskiego, ceramikę Andrzeja Kasperka, plecionki Stanisława Olejnika, ozdoby z papieru Marii Kotaczyńskiej, wianuszki i pająki Marianny Porażki i wycinanki Heleny Kalinowskiej.

Na początku kwietnia otwarta była w Krakowie pokonkursowa wystawa pamiątkarstwa zorganizowana przez CPLiA. Wśród około 250 eksponatów na uwagę zasługiwały wyróżnione pierwszymi nagrodami konkursowymi figurki ceramiczne Macieja Tracza z Dębiny (pow. Bochnia), zabawki żywiołkie Józefa Rumiana z Lachowic (pow. Sucha), pieśki kute w żelazie przez Stanisława Kanię z Sulkowic (pow. Myślenice), miniatury bukietów weselnych Felicji Kosiniakowej z Zalipia i malowanki Felicji Curyłowej, również z Zalipia. W maju, w czasie obchodów 600-lecia Uniwersytetu Jagiellońskiego, CPLiA zorganizowała kiermasz nagrodzonych wyrobów pamiątkarskich na placu Mariackim.

Objazdowa wystawa sztuki ludowej Lubelszczyzny przygotowana przez Muzeum w Lublinie czynna była w ciągu kwietnia w Muzeum w Opolu.

W poznańskim Pałacu Kultury zorganizowano w kwietniu pierwszą w tym miesiącu wystawę malarstwa Nikifora. Prace Nikifora pokazano również w Oikuszu na wystawie otwartej w maju w sali kawiarni „Bezaldar”.

Wystawę pt. „W wędrowkach przez kraj poznajemy sztukę ludową” zorganizował w kwietniu we własnych salach Punkt Muzealny PTT-K w Grodzisku Mazowieckim. Na ekspozycję złożyły się zabytki i fotografie, pochodzące ze zbiorów prywatnych fotografika Stefana

Deptuszewskiego, który był również autorem scenariusza wystawy. Recenzję z niej zamieścimy w jednym z najbliższych numerów.

Wystawa pt. „Jeleniogórska pisanka ludowa” otwarta była w Muzeum Regionalnym w Jeleniej Górze od 12 do 30 maja. Wystawa prezentowała materiał uzyskany w wyniku pierwszego na tym terenie konkursu pisankarskiego, na który nadesłano 220 pisank wy wykonanych przez 24 twórców. Nawiązali oni do tradycji pisankarskich regionów, z których pochodzą. Najliczniej wystąpiły motywy rzeszowskie i lubelskie, sporadycznie huculskie, białostockie i poznańskie. Pierwszą nagrodę otrzymał Julian Zając z Siedlęcina, pow. Jelenia Góra (technika batikowa) i Maria Banaś ze wsi Chromiec, pow. Jelenia Góra (technika skrobania). Ponadto przyznano trzy równorzędne drugie nagrody i jedną trzecią. Wystawa posiada katalog-składankę, zawierający krótki wstęp wprowadzający i spis nagrodzonych uczestników wystawy.

W czasie obchodów Dni Oświaty, Książki i Prasy w Pułtuskach CPLiA zorganizowała w salach Ratusza w Pułtuskach wystawę ceramiki ludowej regionu pułtuskiego oraz rzeźb ceramicznych rzeźbiarza-prymitywa, Stanisława Zagajewskiego. Garnce rzy pułtuskie reprezentowali: E. Piotrowski, Z. Płagowski i Cz. Łatoszek. Dodatkowo pokazano hafty i wycinanki kurpiowskie z okolic Pniewa w Puszczy Białej.

W Zalipiu (pow. Dąbrowa Tarnowska) zorganizowano w maju z inicjatywy krakowskiego WK WRN konkurs na malowanki. Po kilku latach przerwy postanowiono obecnie organizować konkursy takie corocznie, dla podtrzymania miejscowej tradycji. Do konkursu przystąpiły 24 kobiety i 1 mężczyzna z Zalipia i okolicznych przysiółków: Niwki, Kuzie, Świebodzin. Konkurs stał ogólnie na wysokim poziomie — czego wyrazem były wyróżnienia i nagrody przyznane większości

uczestników. Pierwsze nagrody otrzymali: Felicja Curyłowa, Bronisława Boduch, Maria Zając, Maria Gierak, Maria Wojtyto, Zofia Majchrowska i Monika Szlosek.

Z okazji Dni Ziemi Piotrkowskiej zorganizowano w Wolborzu wystawę sztuki ludowej regionu. Pokazano rzeźby z Sulejowa, wycinanki z Krzyszkowic, ceramikę z Norbertowa, tkaniny dekoracyjne i ubrania z Komornik, Wolborza, Nagorzyc, Łazów i Serocka, jak również interesujące wyroby plecionkarskie wykonane z korzeni sosnowych.

Konkurs pt. „Kultura Narodów Świata” rozpisano w czerwcu Zrzeszenie Studentów Polskich oraz Rada Uczelniana Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Do konkursu przystąpić mogą wszyscy posiadacze eksponatów, z zakresu twórczości samorodnej i ludowej, zdobytych w czasie podróży zagranicznych. Organizatorom chodzi przede wszystkim o ujawnienie nieznanych zbiorów i obiektów sztuki ludowej obcej, znajdujących się w Polsce. Przewiduje się możliwość zakupu najcenniejszych eksponatów przez muzea.

Staraniem stałego przedstawicielstwa Polski w ONZ otwarta została w kwietniu w Nowym Jorku wystawa polskiej sztuki ludowej, z okazji obchodów 20-lecia Polski Ludowej i Tysiąclecia Państwa Polskiego.

Wystawa polskiej sztuki ludowej w Paryżu otwarta została w kwietniu staraniem biura polskiego radcy handlowego we Francji oraz CPLiA. Jest to kolejna inicjatywa paryskiej placówki handlu zagranicznego, zmierzająca do bliższego zapoznania rynku francuskiego z naszą sztuką ludową.

CPLiA w porozumieniu z MSZ zorganizowała na zaproszenie berlińskiej Laudengalerie wystawę polskiej współczesnej wycinanki ludowej.

Na dorocznych międzynarodowych Targach Rzemiosła w Monachium, odbywających się w maju, Polskę reprezentował pokaz pt. „Rzemiosło artystyczne i sztuka ludowa”. Pokazano m.in. tkaniny białostockie i podlaskie, siwaki białostockie, figurki ceramiczne z Urzędowa oraz śląskie filigrany.

Różne

W dniach od 7 do 14 czerwca odbyły się w Opocznie i Przysusze uroczyste obchody „Dni Kolbergowskich”. Zorganizowano m.in. festiwal ludowych zespołów regionalnych oraz wystawę malarstwa M. Wąsowicz-Sopoćko pt. „Piękno stroju ludowego i regionu”.

Aby rozwijać zainteresowania ludową tradycją artystyczną Woj. Zarząd ZMW w Lublinie podpisał z CPLiA umowę o współpracy. Na jej mocy młodzież zajmie się wyszukiwaniem artystów ludowych, których CPLiA otoczy opieką. Zorganizowane zostaną również wystawy sztuki ludowej w wielu wsiach woj. lubelskiego, a następnie wystawa wojewódzka w Lublinie.

CPLiA wydała w czerwcu serię 14 barwnych pocztówek pt. „Twórcy ludowi i ich dzieła”. Seria, opatrzona podpisami francuskimi i angielskimi, przeznaczona jest dla odbiorców zagranicznych i przedstawia Marię Gwarkową (koronarkę z Koniakowa, pow. Cieszyn), Józefa Pitoraka (twórcę metalowych przedmiotów zdobionych, z Bukowiny Tatrzańskiej), Stanisława Pastuszkiewicza (garnce z Iłży) oraz — pisanki, rzeźby ludowe, wstążki krakowskie, bukiety weselne i kurpiowskie pieczywo obrzędowe.